

Připomínky veřejné ochránkyně práv

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

(č. j. předkladatele 231/2019-LO-SP)

KONKRÉTNÍ PŘÍPOMÍNKA

K položce 22 přílohy k zákonu o soudních poplatcích (nad rámec návrhu)

V roce 2012 doporučil veřejný ochránce práv Poslanecké sněmovně upravit poplatek za podání antidiskriminační žaloby – neurčovat ho procentuálním podílem z požadované náhrady nemajetkové újmy v penězích, a snížit ho na 1 000 Kč. Zjistil totiž, že výše tohoto poplatku může významně ovlivnit to, zda se oběť diskriminace obrátí či neobráť na soud (využije či nevyužije zákonem garantované ochrany). Uvedené doporučení bylo následně naplněno a výše soudního poplatku za návrh na zahájení řízení ve věci ochrany před diskriminací byla skutečně snížena (viz aktuální znění položky 40 přílohy zákona o soudních poplatcích: „*Za návrh na zahájení soudního řízení ve věcech ochrany před diskriminací – 1 000 Kč.*“).

Dosud však nedošlo ke snížení poplatku za odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci ochrany před diskriminací. Položka 22 přílohy zpravidla přiřazuje k odvoláním proti jednotlivým typům prvoinstančních soudních rozhodnutí soudní poplatky, jež jsou svou výší totožné s poplatky za návrhy (žaloby) na zahájení odpovídajících prvoinstančních soudních řízení. Například se za odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně o vypořádání společného jmění manželů vybere poplatek, který svou výší odpovídá poplatku za návrh na zahájení řízení o vypořádání společného jmění manželů. V případě ochrany před diskriminací se však toto pravidlo neuplatní. Položka 22 v této věci výslovně neodkazuje na položku 40, kde je stanoven soudní poplatek za návrh na zahájení soudního řízení ve věcech ochrany před diskriminací. Poplatek za odvolání ve věcech ochrany před diskriminací tedy nadále zůstává nesnížen a vyměřuje se podle položek 3 a 4 přílohy ve výši 2 000 Kč, či v případě, že oběť požadovala náhradu újmy v penězích vyšší než 200 000 Kč, ve výši 1 % ze žalované částky).

Tak, jako má každý, kdo se cítí být diskriminován, právo se u civilního soudu domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, byly odstraněny následky diskriminační zásahy a bylo mu dáno přiměřené zadostiučinění, má každý právo na odvolání proti rozhodnutí soudu ve věci, pokud je považuje za nesprávné či nespravedlivé. Právo na odvolání je součástí práva na přístup k soudu a odvolací řízení je součástí soudního řízení, na jehož počátku stojí antidiskriminační žaloba. **I institut odvolání má v této souvislosti představovat součást efektivní soudní ochrany před diskriminací, a má tak být dostupný co nejširšímu okruhu obětí diskriminace, bez ohledu na majetek či společenské postavení.**

Podle důvodové zprávy k zákonu č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, jehož přijetím došlo

ke snížení soudního poplatku za návrh na zahájení řízení ve věci ochrany před diskriminací (viz sněmovní tisk č. 987), bylo cílem novely zajistit možnost efektivní ochrany práv pro všechny oběti diskriminace a eliminovat jednu ze značných bariér přístupu k pomoci, již představují právě náklady spojené s vedením soudního řízení. Diskriminace je přitom „významný zásah do lidské důstojnosti podobně jako újma na zdraví či usmrcení osoby blízké, které jsou přitom od soudního poplatku osvobozeny“. Současná situace, kdy se soudní poplatek za podání antidiskriminační žaloby snížil (činí vždy 1 000 Kč), ale poplatek za odvolání na základě uplatnění původního pravidla může být několikanásobně vyšší, zjevně **neodpovídá zamýšlenému (a zcela legitimnímu) záměru, s nímž zákonodárce v roce 2017 přistoupil k novele zákona o soudních poplatcích**. Bariéra totiž nadále existuje, a to v přístupu k druhé soudní instanci.

K nutnosti užít teleologický výklad a vážit legitimní záměr zákonodárce se v nedávné době v záležitosti týkající se poplatku za odvolání v řízení o žalobě na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci vyjádřil Ústavní soud (viz I. ÚS 1415/18). Vyměření soudního poplatku za odvolání v několikanásobné výši oproti poplatku za žalobu podle Ústavního soudu může představovat zásah do Ústavou garantovaného práva jednotlivce na soudní ochranu. Předkladatel na nález reaguje bodem 27 návrhu.

Na uvedenou bariéru v přístupu diskriminovaných osob k účinné právní ochraně jsem na základě svého výzkumu „Být LGBT+ v Česku“ upozornila **ministryni spravedlnosti** a předsedkyni Legislativní rady vlády. Její stanovisko k otázce potřeby snížení soudního poplatku za odvolání v antidiskriminačních věcech vyznívá pozitivně.¹

Doporučuji proto upravit výši soudního poplatku za podání odvolání proti rozhodnutí ve věcech ochrany před diskriminací tak, že bude odpovídat výši poplatku za návrh na zahájení soudního řízení ve věcech ochrany před diskriminací. **Navrhuji proto v příloze v položce 22 za bod 12 (13)² vložit nový bod 13 (14), který zní:**

„Za odvolání proti rozhodnutí ve věcech ochrany před diskriminací se vybere poplatek podle položky 40.“

Tato připomínka je zásadní.

Brno 9. října 2019

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

1 Dopis ministryně spravedlnosti ze dne 15. července 2019, č. j. MSP-267/2019-LO-SP/2.

2 Viz bod 27 připomínkovaného návrhu.